

บรรณานุกรม

กฎหมาย

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 194) พ.ศ. 2543

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พ.ศ. 2545 เรื่อง การแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม

บัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พ.ศ.2545 เรื่อง การแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก เรื่อง ลักษณะของสินค้าที่ควบคุมฉลาก พ.ศ. 2541

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก เรื่อง ลักษณะของสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542

ร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางชีวภาพ พ.ศ.

กฎหมายต่างประเทศ

Commission Regulation 50/2000

Council Regulation No (1139/98 of 26 May 1998) Concerning the Compulsory of the Labeling of Certain Foodstuffs Produced From Genetically Modified Organisms

National Bioengineered Food Disclosure Standard 1990

Regulation 258/97 Novel Foods and Novel Food Ingredient

Regulation (EC) No 1829/2003

Regulation (EC) No 1830/2003

The Act on Convention and Sustainable Use of Biological Diversity Through Regulations on the Use of Living Modified Organisms

The Food Sanitation Act

The Federal Food, Drug and Cosmetic Act 1938

The Nutritional Labeling and Educational Act 2016

หนังสือ

- กองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2546). *คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรมตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข.
- จิตรา เศรษฐีอุดม, สมชาย โกมลยิ่งเจริญ, ทิพิษา โปษยานนท์ และชันษา โรจนาเปรมสุข. (2546). *คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรมพืชพันธุกรรม ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: กองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข.
- ชนินทร์ เจริญพงศ์, วัฒนา อัครเอกผาณิน และประธาน ประเสริฐวิทยาการ. (2548). *ทางเลือกใหม่ของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 จีเอ็มโอนวัตกรรมเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์. (2543). *กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นเรศ ดำรงชัย. (2543). *ข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ GMOs และข้อเสนอแนะเพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ.
- นฤมล โกมลเสวิน. (2544). *อาหารที่ได้จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมและแนวทางการควบคุม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข.
- นิรมล ยูวนบุญย์. (2546). *ติดฉลากสินค้าจีเอ็มโอ GMOs Label ภูมิคุ้มกันเพื่อผู้บริโภคและเกษตรกร*. กรุงเทพฯ: องค์การความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย (BIOTHAI) มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย).
- ประธาน ประเสริฐวิทยาการ. (2543). *จีเอ็มโอ : อาหาร, ยาและพันธุกรรมบำบัดใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2543). *ทางเลือกใหม่ของมนุษย์ศตวรรษที่ 21 จีเอ็มโอ : อาหาร ยา และพันธุกรรมบำบัดใหม่ GMOs : The New Food, Drug and Gene Therapy*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- ปรินทร์ ชัยวิสุทธางกูร. (2544). *จีเอ็มโอ*. กรุงเทพฯ: องค์การการค้าคุรุสภา.

- ไพโรจน์ อาจารย์ภา. (2545). *กฎหมายสำหรับการทำฉลาดบริโภคอย่างฉลาด อ่านฉลาดก่อนซื้อ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วรรณชัย บุญบำรุง. (2548). *หลักและทฤษฎีกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (เล่ม 1)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วลัยพร พิริยะพันธ์. (2542). *Genetically Modified Organisms*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายบริการข้อมูล สถาบันอาหาร.
- วลัยพร พิริยะพันธ์ และสุกัญญา นุ่นสังข์. (2542). *Genetically modified organism*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายบริการข้อมูลสถาบันอาหาร.
- ศักดิ์ณรงค์ อุตสาหกรรม. (2548). *“ความปลอดภัยด้านอาหาร : ประเด็นการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย”*. ฝ่ายวิจัยนโยบายและประสานการพัฒนาอุตสาหกรรม สถาบันอาหาร.
- ศิริพร สิทธิประณีต. (2531). *พันธูวิศกรรม : ปฏิบัติการเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ส.วิชาญการพิมพ์.
- สุขุม สุภนิษฐ์. (2548). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด*. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- _____. (2549) *คำอธิบายกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2552). *คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ รัตนากร. (2557). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. (2538). *หนังสือรวบรวมบทความเผยแพร่ สคบ. เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- _____. (2540). *คู่มือการคุ้มครองผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: แมคเทมส์เกท.
- _____. (2540). *คู่มือการคุ้มครองผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: เจฟล์ม โปรเซส.
- _____. (2541). *สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, สคบ.กับการคุ้มครองผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2546). *อาหารที่ได้จากสิ่งมีชีวิตตัดแต่งพันธุกรรมและแนวทางการควบคุม*.
- อนันต์ จันทโรภากร. (2544). *กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- อภิวรรณ พุกภักดี. (2546). *ถั่วเหลือง : พืชทองของไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาคม ศรีทับทิม. (2542). *ประมวลข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเกี่ยวกับพืชตัดต่อพันธุกรรม*. กรุงเทพฯ: กรมการค้าต่างประเทศ.

วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์

- กรรณิการ์ ชิตวงศ์. (2544). **มาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมพืชตัดแต่งพันธุกรรม.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2542). **องค์การการค้าโลกกับมาตรการให้ติดฉลากเพื่อควบคุมสินค้าตัดแต่งพันธุกรรม.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรุงวิทย์ วิภาวิน. (2550). **มาตรการทางกฎหมายของไทยในการคุ้มครองการเกษตรจากกรปนเปื้อนของพืชตัดแต่งพันธุกรรม.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิราวรรณ หาญสีนาถ. (2559). **ปัญหาทางกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านความปลอดภัยสินค้าอาหารสำเร็จรูปแช่แข็ง.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชญานิศวรรี ภิรมย์ภูริวงษ์. (2556). **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการติดฉลากสินค้าตัดแต่งพันธุกรรมของไทย.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ณัฐพงษ์ วารสิทธิ์. (2553). **มาตรการทางกฎหมายในการจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธนาวัฒน์ สังข์ทอง. (2542). **การเรียกคืนสินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นันทวัฒน์ พัดศรี. (2544). **ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคพืชที่ตัดแต่งพันธุกรรมจากการใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นุจริย์ แก้วปาน. (2548). **พืชตัดแต่งพันธุกรรมและกฎเกณฑ์องค์การการค้าโลก.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปนิธาน ช่อผูก. (2549). **อำนาจของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522: ศึกษากรณีการดำเนินคดีแทนผู้บริโภค.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิทยา วิทยาไพโรจน์. (2549). **ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาไม่เป็นธรรม : ศึกษากรณีสัญญาประกันวินาศภัย.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- พรรณพร โสร้อยยาทร. (2549). **มาตรการทางกฎหมายของไทยในการคุ้มครองผู้บริโภคจากผลิตภัณฑ์ที่ได้จากพืชตัดต่อทางพันธุกรรม**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภคพร สุวรรณทัต. (2545). **ความรับผิดชอบทางกฎหมายในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตนา ขวัญบัว. (2549). **ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก: กรณีศึกษาอาหารตัดแปลงพันธุกรรม (GMOs)**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรเกตุณัฏฐ์ พัฒนากุล. (2557). **มาตรการทางกฎหมายอาหาร GMOs ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อรสา จงวรกุล. (2549). **ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอาหารของประเทศไทย กรณีศึกษา : ในมุมมองของผู้บริหารหน่วยงานหลัก**. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนันท์ เอื้อวิณะโชติมา. (2543). **พฤติกรรมของนักสร้างสรรค์งานโฆษณาที่มีต่อวิธีการและกฎหมายควบคุมการโฆษณาทางสื่อโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รายงานการวิจัย

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2542). **ผลงานวิจัยเสริมหลักสูตร พ.ศ. 2532 เรื่องความรับผิดชอบเพื่อชำระบทบาทพร่องในสัญญาซื้อขาย**. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประพันธ์ ทรัพย์แสง. (2548). **การค้นหาคำความจริงของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง**. รายงานการวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สิทธิพล วิบูลย์ชนากุล. (2547). **รายงานการวิจัย GMOs ภายใต้ระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อริคม อินทุภูติ. (2551). **แนวทางการพัฒนากระบวนการวิธีพิจารณาแบบไต่สวนในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง**. รายงานการวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานยุติธรรม.

วารสาร บทความ

ชนินทร์ เจริญพงศ์. (2544). ความปลอดภัยของอาหารและโลกาภิวัตน์ของการค้าระหว่างประเทศ.

วารสารอาหารและยา.

ประธาน ประเสริฐวิทยาการ. (2547). ทางเลือกใหม่ของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 จีเอ็มโอ : อาหาร
ยา และพันธุกรรมบำบัดยุคใหม่. และโกสุม จันทศิริ. สิ่งมีชีวิตปรับเปลี่ยนพันธุ (GMOs).

วารสารวิทยาศาสตร์, ฉบับที่ 58.

ปรีชา กัณหา. (2548). สคบ. เข้มงวดระเบียบ SMS. *วารสาร สคบ.* สาร 25.

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. (2544). เขาฟ้องบริษัทไหนที่กันอย่างไรในต่างประเทศ. *บทสัมภาษณ์ 4.* หน้า 76.

ศักดิ์ดา ธนิตกุล. (2542). WTO กับการคุ้มครองผู้บริโภค: นัยของกฎหมาย PL ญี่ปุ่นต่อไทย.

วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมชาย ดุรงค์เดช. (2542). ผลกระทบต่ออาหารดัดแปลงพันธุกรรม. *วารสารโภชนาการ.*

อมรา วงศ์พุทธพิทักษ์. (2544). อาหารดัดแปลงพันธุกรรมกับการแสดงฉลาก. *วารสารอาหารและ
ยา.* ปีที่ 8 ฉบับที่ 2.

เอกสารอื่น ๆ

ขนิษฐา วงศ์วัฒนารัตน์. (2548). *เอกสารวิชาการ การตรวจวิเคราะห์พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช
ดัดแปลงพันธุกรรม.* กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร สำนักวิจัย
และพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ กรมวิชาการเกษตร.

ปิยศักดิ์ ชุ่มพฤษ. (2543). *การสร้างสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมและประเด็นปัญหา.* การ
ประชุมสัมมนางานสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ วันที่ 16 สิงหาคม 2543 มหาวิทยาลัย
นเรศวร. พิษณุโลก: คณะวิทยาศาสตร์.

พิสวรรณ เจริญสมบัติ และสุพัฒน์ อรรถธรรม. (2542). “พืชจำลองพันธุ์: *Transgenic Plants*”,
*ทำที่ประเทศไทยต่อกรณี GMOS เอกสารการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ
ทำที่ประเทศไทยต่อกรณี GMOS.* วันจันทร์ที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2542 จัดโดย กรม
วิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์.

ผู้จัดการรายวัน. (2544). *GMOs รุ่นใหม่.* ผู้จัดการ.

- ศักดิ์ดา แก้วจุมพล และสุรพล ศรีวิทยา. (2559). **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรม**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2559 (RSU National Research Conference 2016). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ. (2546). **รายงานพิเศษเรื่อง สถานภาพและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาพืชดัดแปลงพันธุกรรมในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ.
- สุมณฑา พรหมบุญ. (2544). **โคลนนิ่งมนุษย์ “เรื่องจริงหรืออิงนิยาย”**. รายงานการสัมมนาวิชาการพันธุศาสตร์ ครั้งที่ 12. “พันธุศาสตร์ยุคปฏิวัติขึ้น” 28-30 มีนาคม 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2544). **เอกสารวิชาการเรื่อง อาหารที่ได้จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมและแนวทางการควบคุม**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.

เอกสารภาษาต่างประเทศ

- Act on the Conservation and Sustainable Use of Living Modified Organisms(Act No.97 of 2003).
- Codex Ad Hoc Intergovernmental Task Force on Foods Derived from Biotechnology First Session. Codex Alimentarius Commission. [CX/FBT/00/2/January 2000] p.1.
- Crespi, J.M. and Marette, S.. (2003). **“Does Contain” V.S. “Does Not Contain”: Does it matter which GMO label is used?**. Journal of Law and Economics.
- Kirsten N. Jabara. (2001). **The Biosafety Protocol**. Journal of Environment Law University of Baltimore. 8 Spring, p. 21.
- Konig, A. (2010). **Compatibility of the SAFE FOODS Risk Analysis Framework with the legal and institutional settings of the EU and the WTO**. Food Control.
- Miraglia, M., Berdal, K.G., Brera, C., Corbisier, P., Holst-Jensen, A., Kok, E.J., et al. (2004). **Detection and traceability of genetically modified organisms in the food production chain**. Food and Chemical Toxicology.
- Veit Koester. (2001). **Cartagena Protocol : A New Hot Spot in the Trade- Environment Conflict**. Environment Policy and Law. 31/2.

ฐานข้อมูลออนไลน์

- กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้. (2548). “คู่มือจ่ายตลาดสำหรับซื้ออาหารปลอดจีเอ็มโอ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.deqp.go.th/newspr/indexnewsprtips.html>.
- กองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2556). *มาตรการควบคุมอาหาร GMOs และการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://library.uru.ac.th/webdb/images/gmo-gmob.html>.
- ความรับผิดชอบของ FDA ต่อการนำเข้าอาหารสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: fic.nfi.or.th/law/upload/file3/USRegulation.doc.
- เฉลิมชัย วงษ์อารี. (2556). *GMOs : ความปลอดภัยทางอาหารกับทิศทางของประเทศไทย?*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.phtnet.org/article/view-article.aps?2ID=46>.
- ฐานข้อมูลสถาบันอาหาร. *ความรับผิดชอบของ FDA ต่อการนำเข้าอาหารสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: fic.nfi.or.th/law/upload/file3/USRegulation.doc.
- แถลงการณ์ *BIOTHAI* กรณีรัฐบาลยกเลิก พ.ร.บ.ความปลอดภัยทางชีวภาพ. (2558). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.seub.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1665:-biothai-&catid=5:2009-10-07-10-58-20&Itemid=14.
- ถั่วเหลือง. (2556). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://medthai.com/>.
- นุชนาถ รังคคิลก, นันทนิจ ผลพนา และจุฑามาศ สัตยวิวัฒน์. *ถั่วเหลืองในประเทศไทยและสารไกลโฟเสท*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.eht.sc.mahidol.ac.th/article/1903>.
- พิธีสารคาร์ตาเฮนา ว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://bch_thai.onep.go.th/documents/catagena_intro.pdf.
- พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ ค.ศ. 2000. (ออนไลน์). สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย. เข้าถึงได้จาก: http://www.lrct.go.th/tools/?p=230#_ftn1.
- มธุรา สิริจันทรรัตน์. *ข้อดีและข้อเสียของ GMOs*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://digital.lib.kmutt.ac.th/magazine/issue4/articles/article2.html>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.royin.go.th/dictionary/>.
- ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร. (ออนไลน์). *ระบบสืบค้นย้อนกลับ (Traceability)*. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. เข้าถึงได้จาก: <http://www.oae.go.th/infoservice/Traceability.html>.

สรุปเปรียบเทียบสหภาพยุโรปเกี่ยวกับ GMOs. (2544). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<http://www.Nogmo.org>.

สมชาย รัตนชื่อสกุล และสุรวิษ วรรณไกรโรจน์. (2556). **สรุปร่างกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม, แผนงานความมั่นคงทางอาหาร.**

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.food-resources.org/story/217>.

สารี อ๋องสมหวัง. **ถึงเวลาปรับปรุงฉลากจีเอ็มโอ** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<http://www.consumerthai.org>.

ส่วนอำนวยการ. **“รายงานการศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง GMO : EU vs USA ในเวที TTIP และผลกระทบต่อไทย”.** สำนักสารสนเทศการเจรจาการค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.dtn.go.th/files/94/Vijai/GMO_EU_vs_USA_TTIP.pdf.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2560). **หน้าที่และความรับผิดชอบ.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.fda.moph.go.th/SitePages/Structure.aspx>.

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2555). **ความเป็นมาของพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://chm.thai.onep.go.th/chm/cop_mop.htmLFF.

องค์การอนามัยโลก (WHO). (2548). **“20 คำถามเกี่ยวกับอาหารGM” แปลโดยศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.biotech.or.th/web/db/attach/rad28D5E.pdf>.

อาจารย์ ถาวรมาศ. (2556). **นโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของสหภาพยุโรป ความท้าทายสำหรับการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารไทยไปตลาดสหภาพยุโรป.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www2.thaieurope.net>.

อาจารย์ ถาวรมาศ. (2556). **นโยบายว่าด้วยการตัดแต่งทางพันธุกรรมของสหภาพยุโรป โดย อาจารย์ ถาวรมาศ สำหรับคณะผู้แทนไทยประจำสหภาพยุโรป กันยายน 2556.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://thaibizegypt.com/upload/business/EU_GMO.pdf.

Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity : Article 3. (Online). Available: <http://consumercouncil.org>.

- Labeling Standard for Genetically Modified Foods*** (Notification No.517 of the Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries of March 31, 2000) . (Online) . Available: <http://www.maff.go.jp/e/jas/labeling/pdf/modi01.pdf>.
- Ministry of Health, Labour and Welfare. ***Food Safety Information***. (Online) . Available: <https://www.mhlw.go.jp/english/topics/foodsafety/administration/index.html>.
- Yoshihisa Godo. (2017). ***The Japanese Policy for Genetically Modified Foods***. (Online) . Available: <http://ap.fflc.agnet.org/ap.db/php?id=742&print=1>.